

PRO PASENÍ JAKO STVOŘENÉ

Border collie mají vlastnosti, které je předurčují být jedničkou v pasení ovcí, tak silně a v tak úzké vzájemné vazbě se neprojevují u žádných jiných plemen psů. Které vlastnosti to jsou?

Zaujetí pro práci

Práce je pro borderky důležitější než mnoho jiných vjemů, možná se dá i říci, než jakýkoli jiný vjem. Úžasné zaujetí, obrovské soustředění, vyvíjení neustálého

tlaku a jakýsi magnetismus (vytvoření a udržení pevného pouta vzorce pes-stádo-pán po celou dobu práce) je u nich výsledkem tvrdé selekce zaměřené pouze na pracovní stránku. Jsou to psi, o kterých téměř všichni lidé, kteří měli možnost s nimi pracovat, říkají, že jsou "workholici", že milují práci, že vydrží přesně, dlouho a neúnavně pracovat mnoho hodin, a s velkou chutí.

Potřeba vyhovět svému pánovi

Border collie jsou velmi vázány na člověka, ne však pouze na jednoho, dokáží poslouchat každého, kdo to s nimi umí. Snaží se mu vyhovět rychle a za všech okolností. Dychtivě čekají na nějaký povel.

Snadná ovladatelnost i na velkou vzdálenost

Cvičené border collie celkem běžně přihánějí ovce ze vzdálenosti i vyšší než půl kilometru. To již jsou slyšet jen povely píšťalkou, přesto tito psi na každé zapísknutí ihned zareagují podle toho, co který povel znamená.

Ovlivňování zvířat pohledem a držením těla

Na ovci, ale i třeba na krávu nebo kachnu, kterou chce například zahnat, se bez jakéhokoli hlasového projevu, v typickém příkrčeném postoji s dopředu nataženým krkem, border collie upřeně dívá, její oči se na zvíře maximálně fixují, okamžitě postřehne jakoukoliv změnu jeho pohybu, dá se říci, že ho svým pohledem hypnotizuje. Dívá se tak dlouho, až se zvíře odvrátí a udělá, co se po

něm chce. Pokud by chtělo učinit něco jiného, zasáhne borderka většinou ještě dříve než se zvíře pohne, její "šestý" smysl je velmi vyvinutý. Asi i proto je border collie nejlepším ovčáckým psem na světě.

Druh pohybu

Dá se říci, že pokud border collie volně obíhá stádo ovcí, jejich běh je něco mezi klusem a cvalem (podobně běhají například lišky), to však není nic tak zvláštního. Pokud se ovšem ke stádu přiblíží na určitou vzdálenost, způsob jejich pohybu se trochu změní. Je přikrčený, napnutý, plíživý. Psi při něm jen velmi málo zvedají tlapy, hlavu přitom nesou velmi nízko a nataženou dopředu. Ovcím se zdá, že pes, který je hlídá, je neustále velmi bedlivě pozoruje.

Tento způsob pohybu jim umožňuje velmi rychle změnit směr. Borderkám nedělá nikdy problém v prudkém běhu se zastavit, obrátit, a to třeba i přímo ve výskoku o 180 stupňů, skočit z místa a podobně. Jsou

Povely pro práci border collie mohou být pohybové (řeč těla), hlasové, nebo povely pískáním. Někdy se vzájemně kombinují. Důležité je, zejména v začátku výcviku, používat správnou „řeč těla“, na kterou border collie citlivě reagují, umí dobře postřehnout pohybové povely svého pána i při velké rychlosti svého běhu, dovedou se jimi také okamžitě řídit. Zorné pole má pes oproti člověku díky bočnímu umístění očí a divergujícím očním osám o 30 až 50 stupňů větší, nevidí však tak plasticky a detailně. Tak například pes nás vidí, i když jsme šikmo za ním (může také provést vše co mu v této pozici ukazujeme, ať správně nebo špatně). Není to však schopen zaregistrovat, a to i na poměrně krátkou vzdálenost (již od 10 metrů), pokud se jeho pán nepohybuje. Stejně je to s ovce, pokud ovce leží nebo nehnutě stojí, pes ji téměř neregistruje, jakmile se však začne pohybovat, vidí ji jasně i na delší vzdálenost, a to i kdyby byla šikmo za ním. Zkušené ovčáky nejčastěji používají povely pískané speciální píšťalkou. Pes je velmi dobře slyší i na velkou vzdálenost.

Barva očí

Když se vypěstuje mezi vámi a vaším psem dobrý vztah, zjistíte, že z jeho očí můžete jen pohledem vyčíst spoustu důležitých informací. Ale nejenom lidé jsou schopni přečíst si spoustu informací z očí psa, to samé dělají ovce. Psi s nevhodnou barvou očí mohou být zvířaty špatně chápáni. Ideální oko je střední velikosti, je, teplé (příjemný, srdečný pohled) středně hnědé barvy, ne příliš tmavé, ne příliš bledé.

V poslední době se jsou na výstavách u všech plemen upřednostňováni psi tmavoocí. Border collie je však jiná, upřednostňování tmavého oka před světlejším

by bylo založeno na základním nepochopení schopnosti tohoto pracovního ovčáckého psa ovlivňovat zvířata pohledem. Velmi tmavé oko psa totiž nepřenáší tolik důležitou aktivitu mozku psa a ve skutečnosti se tyto oči nedají "přečíst". Oči psů trikolórních mají většinou bledší odstín než u psů černobílých, nejsou ani moc tmavé, ani příliš světlé.

Příliš světlé oči vypadají dost tvrdě, psi pak mají moc pronikavý pohled, zvířata se více bojí (u dobytka, například, ale větší respekt, které tato barva vzbuzuje může být žádán.

Znaky na tváři

Znaky na tváři mají význam hlavně z hlediska rozeznávání psů ovce. Zkušenosti z posledních let říkají, že psi, kteří mají na tváři příliš bílé barvy, nezbuzují u ovcí dostatečný respekt. Na druhé straně psů, kteří mají na tváři bílé málo, mají takzvaně tmavou tvář se ovce bojí (zejména u dobytka to opět může být přínosem). Ovce dobře rozumí vyváženosti bílé a černé barvy, ideální pes má tvář, ve které nepřevažuje ani jedna z těchto barev, jejich rozložení je pravidelné a obě oči jsou v tmavší barvě. Proto jsou také v poslední době nejoblíbenější trikolórní psi, kteří mají kresbu poměrně stabilní (na přechodu mezi černou a bílou barvou ještě barvu „tan“, což je odstín barvy hnědé).

Odhad vzdálenosti

Odhad vzdálenosti, ve které by se měl pes od zvířat pohybovat, aby je nepoplašil, nebo naopak v jiných situacích zahnal, je pro border collie také typický, mají pro to zvláštní cit (nutno však podotknout, že tuto vložu je třeba prohloubit výcvikem).

Nesení uší

Nesení uší má také vliv na chování ovcí. Zdá se, že psi s ostrýma, vzpřímenýma ušima vzbuzují u ovcí větší respekt, na druhé straně psi s nízkýma a pokleslýma ušima jsou ovce často ignorováni. Nejideálnějším uchem z hlediska reakce ovcí je částečně vzpřímené ucho s pokleslou špičkou. Pes, který má v tváři převahu tmavé barvy a má ostře vzpřímené uši může znamenat problém, a to zejména ve stádech ovcí, které jsou tvrdohlavé a takového psa se bojí.

Tvrдост a zároveň jemnost a citlivost

Border colliím je vrozená určitá tvrdost spojená s extrémně jemnou citlivou poddajností, mohou za to staletí těžké práce psů v tvrdých podmínkách vřesovišť a pevná vazba na člověka. Pracují za každého počasí s vynikajícím výkonem. Zajímavá je jejich odolnost třeba na nějaký náraz nebo na bolest. Ovce, především ale jalovice, umí ušetřit pořádnou ránu nožkou, na pastvinách se mohou borderky lehce zranit, ani v nejmenším je to však neodradí od další práce.

Vysoká inteligence

Border collie jsou podle výsledků mnoha odborných testů nejinteligentnějšími psy na světě. Potřebují přesně a včas vědět, co pán po nich chce, pak se učí úžasně rychle. Správně vycvičené border collie většinou plní požadavky svého pána někdy až neuvěřitelně rychle a přesně. Co je mi však velmi sympatické, zdá se, jakoby vše dělaly s velkou chutí. Díky své inteligenci se naučí pochopit velkou škálu zvukově či pohybově odlišných povelů. Povelů musí být však vždy dávány jasně, včas, přesně, odstupňovaně podle situace a vždy se stejným významem. Pokud tomu tak není, pokud jednání pána není energické a důsledné, chytrá borderka na to zareaguje tak, že si dělá co chce ona. Její přednosti pak mohou být naopak na obtíž...

Radko Loučka

